

Holding & Grup Şirketlerinde Bir Finansman Yöntemi Olarak Nakit Havuzu

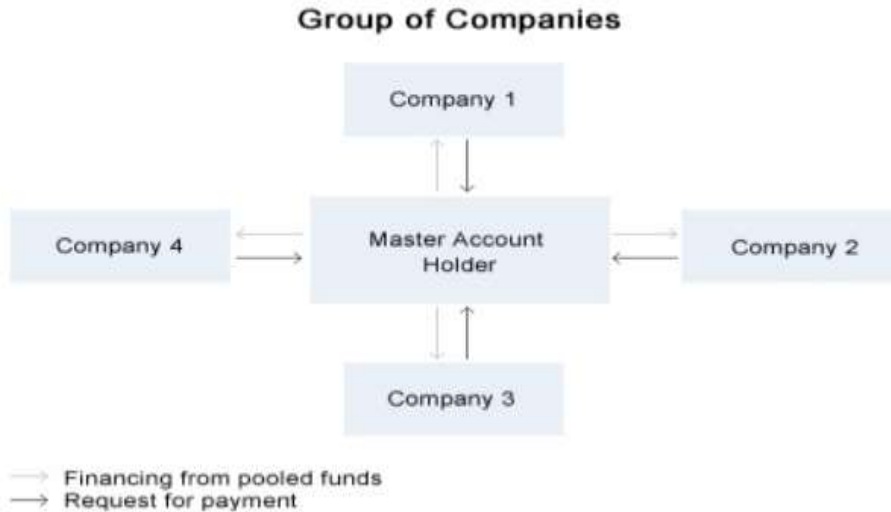
Ekonomik faaliyetlerin , işletmelerin öz kaynaklarının yanı sıra gerek ulusal gerekse uluslararası finans piyasalarından kredi sağlanarak yürütüldüğü bilinen bir gerçektir. Bununla birlikte işletmeler açısından, sınırlı finansal kaynaklara erişim bu kaynaklara olan yoğun ilgi ve beraberinde ortaya çıkan rekabet nedeniyle her zaman olanaklı görünmemektedir.

Bunlara ilaveten bir ülkenin ve özelinde işletmelerin tasarruf açığı da varsa öncelikli olarak öz kaynakların etkili ve verimli bir şekilde kullanımı ile dış kaynak kullanımının azaltılması daha da bir önem arz etmektedir.

Küreselleşme ile beraber temel üretim kaynaklarından birisi olan sermayenin sınırları aşarak mobilize hale gelmesi finansmana erişimi kolaylaştırmış ve beraberinde de finansman teminine ilişkin rekabeti artırmıştır . Değişen şartlara uyum sağlayan ekonomik birimlerde , finansman kaynaklarına daha kolay erişim amacıyla finansal mühendislik çatısı altında birçok finansal ürün ve araç geliştirmiş, yeni sistemler kurgulamıştır.

Bahsi geçen finansal araçlardan birisi de nakit havuzu sistemi olup kısaca , bir holding çatısı altında toplanan ya da bir şirketler topluluğuna (grup) mensup şirketlerin kendi aralarında fon fazla ve açıklarını bütünlük olarak değerlendirerek , mümkün mertebe dış kaynak kullanımına gidilmesine ihtiyacın duyulmayacağı şekilde kurgulanan finansal bir yapı olarak tanımlanabilir.

Nakit Havuzu Sistemi Nedir?

Nakit yönetimi , nakit giriş ve çıkışlarının miktar ve zamanını doğru şekilde tahmin etmek , nakit çıkışlarını mümkün olduğu kadar yavaşlatırken nakit girişlerini hızlandırmak , şirket bünyesinde bırakılması gereken nakit miktarını belirlemek, optimum seviyenin üzerindeki nakdi en iyi şekilde değerlendirmek ve eğer şirket bünyesinde nakit açığı varsa bu açığı en az maliyet ile kapatmak olarak tanımlanmaktadır.

Finansman kaynaklarına özelinde ise nakde hızlı bir şekilde ve en uygun koşullarda ulaşmak, paranın zaman değeri de göz önünde bulundurulduğunda işletmeler bakımından en kritik konuların başında gelmektedir.

Şirketler topluluğu (grup) veya holding şirketlerinin pek çok işlevi olsa da ; grup veya holding şirketlerinin tek elden etkin kontrolünü sağlamak, ortak bir strateji belirleyip bunu da iyi bir şekilde planlamak suretiyle şirketleri ekonomik ve mali olarak bir bütünlük içerisinde yönetilmesine olanak sağlamasının asli fonksiyonu olduğunu söylemek mümkündür.

İşte tam da bu noktada, bütünleşik yönetim stratejilerinden biri olan ve maliyet avantajı sağlamak amacıyla grup (topluluk) ve holding şirketlerine finansman teminini kolaylaştırmak üzere kurgulanan finansal yapılardan birisi de nakit havuzu sistemidir.

Ellili yılların başında, anglo-amerikan hukuk sisteminde ortaya çıkmış olan nakit havuzu (cashpooling), kısaca, “topluluk şirketleri arası nakit denkleştirme işlemi” olarak özetlenebilecek topluluk içi finans yönetiminde rol oynayan önemli bir nakit yönetim aracıdır. Buna göre, topluluk şirketlerinin nakit fazlaları bu amaca yönelik olarak oluşturulmuş olan merkezi bir hesaba havale edilirken, nakit eksiği olan bağlı şirketlerin bu eksikliği, yine bu hesaptan otomatik olarak giderilir, yani denkleştirilir. Bu sistemin özü, aynı topluluk ya da holding çatısı altındaki şirketlerin sahip oldukları nakit kaynakların bir finansman politikası çerçevesinde etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasıdır.

Nakit Havuzu Sistemi Türkiye’de Uygulanabiliyor mu ?

Nakit havuzu sisteminin genel olarak Türk hukuk düzenlemelerindeki yeri, özelinde ise Türk mali düzenlemeleri karşısındaki durumu ve mevcut şartlar altında kullanılmasının efektif olup olmadığına bakıldığında ise sonuç pek müspet görünmemektedir.

Çünkü, özellikle yurt dışı kaynaklı grup içi kredi alış -veriş sürecinde maruz kalınan mali yükler (kkdf, damga vergisi, kurum stopaj vergisi gibi), yine hem yurt içi hem yurt dışı borçlanmalarda transfer fiyatlandırması ve örtülü sermaye uygulamaları hükümleri ve KDV düzenlemeleri nedeniyle holdingin/grubun nakit havuzunda yer alan mali kaynakları daha pahalı hale gelmektedir.

Bu çerçevede holding veya grup şirketlerinin, öncelikli olarak topluluk kaynaklarını kullanmak amacıyla nakit havuzuna kaynak sağlayan diğer şirketlerden kredi kullanmak için gösterecekleri gayret, ortaya çıkan ek mali yükler nedeniyle caydırıcı bir sürece dönüşmekte ve kullanılan kaynak maliyetini artırıcı bir hal almaktadır.

Sonuç

Malumunuz, reel sektörün döviz açığını azaltmak amacıyla, 2018 yılı Mayıs ayı başından itibaren geçerli olmak üzere, döviz kredilerinin kullanımı ile ilgili yeni kısıtlamalar getiren Bakanlar Kurulu düzenlemesi yürürlüğe girmiş bulunuyor.

Söz konusu kararla, şirketler 15 milyon USD’nin altında döviz kredisi kullanacaksa, kullanacağı kredi ve mevcut kredi bakiyesinin toplamı kadar son üç yılda içerisinde döviz geliri elde etmiş olması gerekiyor. Yani, mevcut durumda 15 milyon USD’nin altında döviz kredisi kullanan veya döviz kredisi kullanmayan şirketler belirli istisnalar hariç döviz kredisi kullanmak isterse artık bu şirketlerden döviz gelirine sahip olması şartı aranacaktır. Uluslararası ekonomiyle bütünleşmiş olan, ciddi miktarda ithalat yapan bir ülke olan Türk şirketlerinin ise dövizsiz iş yapması zaten mümkün değil.

Sorunu ortaya koyduğumuza göre peki çözüm nedir? Çözüm, finansal kaynak girişini gerek niteliksel gerekse de niceliksel olarak artırmak için kısa vadeli hedefleri arasına İstanbul'un Uluslararası Finans Merkezi olmasını koyan ülkemizin mali düzenlemelerini, bu hedeflere ulaşmak için gerek duyulan ihtiyaçlara cevap verecek bir altyapıya kavuşturmasıdır. Bu bağlamda, ülkemizin mevcut tasarruf açığı da göz önünde bulundurularak , başta topluluk içi finansal kaynaklara hızlı ve ucuz bir biçimde erişimikolaylaştıracak gerekli mali gözden geçirmelerin hızla yapılması ve kısıt olan finansal kaynaklarımızın efektif bir biçimde kullanılmasına olanak sağlanmasıdır.

Son bir hatırlatma ile yazımızı sonlandıralım. OECD tarafından 2019 yılı içerisinde yayınlanan finansal işlemlere ilişkin transfer fiyatlandırması raporuna ilişkin taslak ile birlikte yakın bir gelecekte grup içi borçlanmalar, nakit havuzu, garantörlük gibi finansal işlemlerde emsallere uygunluk ve kredi notu yönteminin uygulanması ve takibi artık çok daha önemli bir hal alacak.